

Αγροτική Κοινωνιολογία

Θεματική ενότητα 4: Ο
αγροτικός μετασχηματισμός
1/2

Όνομα καθηγητή: **Χαράλαμπος Κασίμης**

Τμήμα: **Αγροτικής Οικονομίας και Ανάπτυξης**

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Πρόγραμμα για το μέλλον
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

- Η παρούσα ενότητα στοχεύει να συζητήσει τον μετασχηματισμό της αγροτικής κοινωνίας μέσα από διαδικασίες που συνδέονται με τον εκσυγχρονισμό της γεωργίας και την απογεωργοποίηση, την αναδιάρθρωση της βιομηχανίας και των υπηρεσιών στην ύπαιθρο, την ανάπτυξη της βιοτεχνολογίας και της αγροτοβιομηχανίας, και την δημιουργία μιας ‘νέας αγροτικότητας’

Λέξεις κλειδιά

- Μετασχηματισμός υπαίθρου, εκσυγχρονισμός γεωργίας, απογεωργοποίηση, ανάπτυξη αγροτοβιομηχανίας, ‘νέα αγροτικότητα’

Από το μετασχηματισμό της κοινότητας στον αγροτικό μετασχηματισμό 1/9

- Οι πρώτες μελέτες αγροτικών κοινοτήτων στις ΗΠΑ κυρίως αλλά και στην Ευρώπη εστιάζοντας την προσοχή τους σ' ένα σύνολο σχέσεων στα πλαίσια μιας τοπικής κοινωνίας απομονωμένης από τον εξωτερικό κόσμο οδήγησαν στη διαμόρφωση μιας αντίληψης σταθερότητας και στατικότητας.

Από το μετασχηματισμό της κοινότητας στον αγροτικό μετασχηματισμό 2/9

- Ο έντονα «κοινοτικός» προσανατολισμός των παλιών μελετών, η επικέντρωση του ενδιαφέροντος τους στους περιθωριακούς πληθυσμούς σε μια περίοδο ραγδαίας αναδιάρθρωσης του αγροτικού χώρου και της αγροτικής παραγωγής κατέστησαν ανεπίκαιρη αυτή την περιγραφή της κοινωνικής πραγματικότητας.

Από το μετασχηματισμό της κοινότητας στον αγροτικό μετασχηματισμό 3/9

- Η έμφασή τους στην τοπικότητα, κοινότητα και οικογένεια δεν συνέβαλε ουσιαστικά στην κατανόηση των ευρύτερων μακροοικονομικών και πολιτικών παραγόντων που μεταμόρφωσαν την αγροτική παραγωγή.

Από το μετασχηματισμό της κοινότητας στον αγροτικό μετασχηματισμό 4/9

- **Carter:** Απουσίαζε μία πολιτική οικονομία της γεωργίας που θα τοποθετούσε τη γεωργία και τις κοινωνικές της σχέσεις παραγωγής στα πλαίσια της ευρύτερης οικονομίας και κοινωνίας.
- Οι αλλαγές στην κοινωνική σύνθεση του αγροτικού πληθυσμού, η αυξημένη κρατική παρέμβαση στη γεωργία, η κίνηση προς την καθετοποιημένη παραγωγή των μεγάλων αγροτοβιομηχανικών επιχειρήσεων και η συνεχώς μειούμενη αυτονομία της αγροτικής κοινωνίας τονίζουν την αυξανόμενη σύνδεση του αγροτικού και του αστικού τομέα των αναπτυσσόμενων βιομηχανικά κοινωνιών.

Από το μετασχηματισμό της κοινότητας στον αγροτικό μετασχηματισμό 5/9

- Η αγροτική κοινωνία χάνει τον αγροτικό της χαρακτήρα και νέα εννοιολογικά σχήματα απαιτούνται για την ερμηνεία του μετασχηματισμού της που θα οδηγήσουν σε μια περισσότερο ικανοποιητική εξηγητική θεωρία που θα συνδέεται με την κοινωνική αλλαγή στον αγροτικό χώρο.

Από το μετασχηματισμό της κοινότητας στον αγροτικό μετασχηματισμό 6/9

- **Stein** (ήδη από το 1950):
Η τοπικότητα, η τοπική αγροτική κοινωνία ως αρχή κοινωνικής οργάνωσης, βρίσκεται σε σοβαρή και προφανώς οριστική κατάρρευση.
- Αυτό συνδέεται, κατά τον συγγραφέα, με τρεις σημαντικές κοινωνικές διαδικασίες της σύγχρονης κοινωνίας:
την εκβιομηχάνιση, την αστικοποίηση και την ανάπτυξη της γραφειοκρατίας που διέσπασαν την αυτονομία των τοπικών κοινωνιών και διέβρωσαν την μοναδικότητα ορισμένων πλευρών της τοπικής και αγροτικής κουλτούρας.

Από το μετασχηματισμό της κοινότητας στον αγροτικό μετασχηματισμό 7/9

- Οι **κεντρομόλες τάσεις** της σύγχρονης κοινωνίας δημιουργούν μια σειρά κοινωνικών επιπτώσεων: την κατάρρευση της τοπικής αυτονομίας, την αυξανόμενη αλληλεπίδραση αγροτικού-αστικού στοιχείου, την ουσιαστική αποχή από την λήψη αποφάσεων και τη δημιουργία μιας αγροτικής μαζικής κατανάλωσης και ενός τυποποιημένου τρόπου διαβίωσης.
- Η κατάρρευση, η "έκλειψη", όπως χαρακτηριστικά σημειώθηκε, της κοινότητας προφανώς εξυπακούεται και την έκλειψη του αγροτικού κόσμου σαν αποτέλεσμα των σύγχρονων διαδικασιών ανάπτυξης.

Από το μετασχηματισμό της κοινότητας στον αγροτικό μετασχηματισμό 8/9

- Υπάρχουν όμως και **φυγόκεντρες τάσεις** που συνδέονται με τη βιομηχανική χωρική αναδιάρθρωση και την πληθυσμιακή σταθερότητα και επιστροφή στον αγροτικό χώρο.
- Αυτή η νέα φάση εξακολουθεί να συνοδεύεται από μια συνεχιζόμενη συγκεντροποίηση της πολιτικής και οικονομικής εξουσίας.

Από το μετασχηματισμό της κοινότητας στον αγροτικό μετασχηματισμό 9/9

- Στο ίδιο το παραγωγικό μέρος ο αγροτικός τομέας, ιδιαίτερα μετά τον II Παγκόσμιο Πόλεμο, έχει σε παγκόσμιο επίπεδο μετασχηματισθεί δραματικά σαν αποτέλεσμα ενός συμπλέγματος μεταμορφωτικών δυνάμεων. Παρά τις διαφορές από χώρα σε χώρα στη σύνθεση, κλίμακα και επιπτώσεις αυτών των αλλαγών τα κοινά χαρακτηριστικά παραμένουν.
- Οι τεχνολογίες έντασης εργασίας έχουν προοδευτικά αντικαταστήσει την ανθρώπινη εργασία και αυξήσει την παραγωγή και παραγωγικότητα.

Η απογεωργοποίηση της υπαίθρου 1/2

- Ο αγροτικός μετασχηματισμός συνδέεται συχνά με την «αποαγροτοποίηση/απογεωργοποίηση της υπαίθρου» και παραπέμπει στη συνεχώς μειούμενη σημασία της γεωργίας στις οικονομίες των βιομηχανικά ανεπτυγμένων κοινωνιών. Αποτέλεσμα:
 1. η παρακμή των πρώην γεωργικά εύρωστων περιοχών
 2. η μείωση της αγροτικής απασχόλησης
 3. η μείωση του ποσοστού προστιθέμενης αξίας του αγροτικού τομέα και
 4. η φθίνουσα συνεισφορά του τομέα στο ΑΕΠ

Η απογεωργοποίηση της υπαίθρου 2/2

- Ο αγροτικός μετασχηματισμός δεν είναι μια εξωγενής διαδικασία αλλά συνδέεται με τα ίδια τα ενδογενή χαρακτηριστικά της γεωργίας.
- Τρεις τάσεις περιγράφουν τον **γεωργικό εκσυγχρονισμό**:
 1. Η **συγκέντρωση** της γεωργικής παραγωγής
 2. Η **εντατικοποίηση** της γεωργικής παραγωγής
 3. Η **εξειδίκευση** της γεωργικής παραγωγής

Βιβλιογραφία

- Ζακοπούλου Κασίμης Χ., Παπαδόπουλος Α. Γ. (1996), Η Ανάπτυξη του Αγροτροφικού Συμπλέγματος και η Πολιτική Οικονομία του Αγροτικού Μετασχηματισμού, Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών, Αθήνα, Τευχ. 89/90, σελ. 19-52
- Κασίμης Χ., Λουλούδης Λ. (επιμ.) (1999), Ύπαιθρος Χώρα: η Ελληνική Αγροτική Κοινωνία στο Τέλος του Εικοστού Αιώνα, ΕΚΚΕ/Πλέθρον
- Παπαδόπουλος Α.Γ. (επιμ) (2004), Η Ανάπτυξη σε μια Πολυλειτουργική Ύπαιθρο, Αθήνα, Gutenberg
- Ε., Κασίμης Χ., Λουλούδης Λ. (επιμ.) (2008), Αγροτικότητα, Κοινωνία και Χώρος, Πλέθρον, Αθήνα

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Σημείωμα Αναφοράς

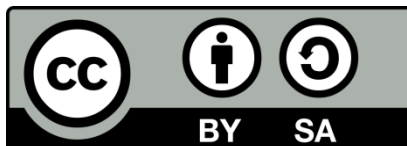
Copyright Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών 2014. Τμήμα Αγροτικής Οικονομίας και Ανάπτυξης, Χαράλαμπος Κασίμης. «Αγροτική Κοινωνιολογία». Έκδοση: 1.0. Αθήνα 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:

<https://mediasrv.aua.gr/eclass/courses/OCDAERD105/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων, π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Η άδεια αυτή ανήκει στις άδειες που ακολουθούν τις προδιαγραφές του Ορισμού Ανοικτής Γνώσης [2], είναι ανοικτό πολιτιστικό έργο [3] και για το λόγο αυτό αποτελεί ανοικτό περιεχόμενο [4].

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

[2] <http://opendefinition.org/okd/ellinika/>

[3] <http://freedomdefined.org/Definition/EI>

[4] <http://opendefinition.org/buttons/>

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
 - το Σημείωμα Αδειοδότησης
 - τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
 - το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)
- μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.